

Oslo kommune
Elev- og lærlingombudet

Årsmelding

Årsrapport Oktober 2007 – Februar 2008

Om rapporten

I henhold til mandatet skal Elev- og lærlingombudet i Oslo hvert år avgi en rapport til Oslo bystyre. Denne rapporten inneholder to hoveddeler: En beretning om ombudets virksomhet i løpet av perioden, og en oppsummering om rettighetssituasjonen for elever, lærlinger og lærekandidater i videregående opplæring i Oslo. I tillegg til denne rapporten vil ombudet i løpet av mars/april legge fram en egen detaljert rapport om rettighetssituasjonen for elever, lærlinger og lærekandidater i videregående opplæring i Oslo.

Årets rapport er basert på ombudets virksomhet fra 1. oktober og fram til 15. februar, ettersom det ikke foreligger dokumentasjon på arbeidet utført under det forrige ombudet.

Elev- og lærlingombudet i Oslo avgir med dette sin årsrapport til bystyret.

Oslo, 19. februar 2008,

Christer Gulbrandsen,
Elev- og lærlingombud

OM OMBUDETS VIRKSOMHET

Ombudets mandat

Ombudets mandat ble gitt av bystyret i sak 203/05, 25. mai 2005:

- Ombudet er bystyrets ombud for elever, lærlinger og lærekandidater i videregående opplæring.
- Ombudet skal utføre sitt arbeid på fritt og selvstendig grunnlag, uavhengig av administrativ og politisk ledelse i kommunen og organiseres som egen enhet.
- Ombudet skal legge frem årlig rapport fra sin virksomhet, og utarbeide en handlingsplan med mål og tiltak for fireårs-perioden.
- Ombudet skal være en brobygger mellom alle parter i videregående opplæring i arbeidet med å dyktiggjøre elever, lærlinger og lærekandidater til aktiv medvirkning i læringsarbeidet.
- Ombudet skal normalt ikke engasjere seg i enkeltsaker, men kan gi nødvendig bistand til elever slik at de får avklart ulike problemstillinger med rette instans.

I merknadene til saken framgikk det at et flertall av bystyrepartiene også ønsket at ombudet skulle være ombud for elever i de private videregående skolene. Dette har ombudet tolket som de private skolene som mottar støtte etter privatskoleloven. Ombudet har aktivt kun oppsøkt de private skolene som har paralleller i offentlige skoler, men er også ombud for elever i de private videregående skolene som ikke har paralleller i offentlige skoler og som mottar driftstilskudd etter privatskolelovens kapittel 6A.

Ombudet har ut fra mandatet laget en handlingsplan. Handlingsplanen ble revidert 9. oktober av nytt ombud, og revidert plan ligger vedlagt årsrapporten (se vedlegg 1).

Bemanning og administrasjon

Elev- og lærlingombudet i Oslo er organisert som egen enhet, men er administrativt og personalmessig tilknyttet Bystyrets sekretariat, og ansettes av Forretningsutvalget.

Ombudet har én 100% stillingshjemmel til disposisjon. Fram til 30.06.07 var Tove Edvardsen Hovland ansatt som ombud i 60% stilling. 1.10.07 tiltrådte Christer Gulbrandsen som ombud i 100% stilling. Han fratrer stillingen 1. mai 2008.

Etter en langvarig uavklart kontorsituasjon fikk ombudet kontor i Rådhusets vestre tårn, 3. etasje, fra 1. oktober 2007 og inntil videre. Når det er avklart hvorvidt prøveordningen videreføres, vil mer permanente kontorløsninger utredes.

Økonomi

Budsjettet for 2007 var på 881 000,-. Regnskapet for 2007 viser et mindreforbruk på ca 281 000,-.

Mindreforbruket skyldes hovedsakelig at ombudet fram til 1.10.07 hadde lavt aktivitetsnivå og redusert stilling. En vesentlig omdisponering av budsjettet ble foretatt av det nye ombudet. Ubenyttede lønnsmidler ble overført til informasjonsarbeid og brukt til å utarbeide en helhetlig visuell profil, nye nettsider og nytt informasjonsmateriell.

I tillegg ble midler flyttet fra bilgodtgjørelse og porto til drosjeutgifter. Elev- og lærlingombudet har vært avhengig av bil for å frakte informasjonsmaterieell ut på en omfattende skolebesøkrunde, og for å rekke fram mellom møter. Ombudet vil framover bruke el-bil i større omfang.

Aktivitet i perioden

Ombudet tiltrådte 1. oktober 2007, men hadde en rekke møter med ulike relevante aktører i opplæringsystemet før dette. Noe av denne rapporteringen angår derfor også perioden august-september 2007.

Rapporteringen tar utgangspunkt i ombudets reviderte handlingsplan, og nummereringen henviser til punktene i denne.

Funksjonsområde 1 – Informasjonsarbeid

1.1: Skolebesøk

Ombudet hadde 15. februar 2008 besøkt 31 offentlige og private videregående skoler i Oslo. For de resterende 8 skolene ombudet skal besøke, gjenstår det per 15. februar 2008 2 skoler hvor det ikke er avtalt besøk. Ombudet har måttet purre gjentatte ganger på flere skoler for å få i stand avtaler, og det har derfor ikke vært mulig å gjennomføre alle besøkene innen utgangen av 1. termin i skoleåret.

1.2: Lærlingesamlinger

Ombudet har deltatt på én større lærlingesamling i regi av Utdanningsetaten høsten 2007, og skal delta på en i februar og en i juni 2008. Ombudet vil da anslagsvis ha snakket til alle lærlinger som er tatt inn i skoleåret 2007-2008. Imidlertid er det en del lærlinger som ikke har deltatt på disse samlingene, og ombudet samarbeider med Utdanningsetaten og opplæringskontorene for å nå ut til flere med informasjon innen utgangen av skoleåret. Informasjonsbrosjyrer blir allerede sendt ut til lærlinger gjennom et samarbeid med fagopplæringsavdelingen i Utdanningsetaten.

1.3: Informasjonsstrategi

Ombudet har utarbeidet en systematisk informasjonsstrategi, som også er vedlagt denne årsmeldingen (se vedlegg 2). Hovedmålet med strategien har vært å sørge for at alle elever og lærlinger skal ha mottatt informasjon om ordningen og om sine grunnleggende rettigheter og plikter, at lærere, foreldre, virksomheter og andre skal kjenne til ordningen, og at ombudet skal ha god tilgang til lokal- og regionalmedia. Ombudet har iverksatt følgende deler av informasjonsstrategien:

- Kontaktinformasjon i visittkortformat er distribuert til elever ved de skoler ombudet har besøkt.
- Besøk er avtalt/gjennomført ved de fleste skoler under mandatet
- Ombudet har gitt eller skal gi informasjon på alle samlinger for nye lærlinger i perioden
- Alle besøkte skoler har mottatt plakater med kontaktinformasjon til ombudet
- Alle elever ved besøkte skoler har fått utdelt informasjonsbrosjyre
- Informasjonsbrosjyrer er oversendt Utdanningsetatens avdeling for fagopplæring for utsending til lærlinger sammen med etatens utsendinger
- Ombudets hjemmeside er relansert med utfyllende rettighetsinformasjon, og Utdanningsetaten, Fylkesmannen i Oslo og Akershus og Elevorganisasjonen er bedt om å kvalitetssikre informasjonen

- Ombudet har gjennomført møte med lærerne ved de skolene som har fått besøk, med unntak av enkelte skoler hvor dette er avtalt gjennomført i framtiden
- Ombudet har gjennomført møter med skoleledelsen ved de aller fleste skolebesøkene (se pkt. 3.1 for liste).
- Alle besøkte skoler har mottatt informasjonsbrosjyre til pedagogisk personale
- Ombudet har gjennomført møter med en rekke sentrale aktører (se pkt. 3.1 for liste)
- Ombudet har informert om ombudsordningen gjennom oppslag i alle Oslos lokalaviser, med unntak av Nordstrand blad, og gjennom Oslo NÅ, hvor ombudet også har fast spalte.

1.4: Rettighetsinformasjon

Ombudet har utarbeidet rettighetsinformasjon til elever, lærlinger, lærekandidater og pedagogisk personale i form av:

- 30 000 informasjonsfoldere til elever
- 10 000 informasjonsfoldere til lærlinger og lærekandidater
- 10 000 informasjonsfoldere til lærere og instruktører
- 50 000 kort med kontaktinformasjon
- Nettsider

Informasjonsfoldere til elever og lærere distribueres på skolebesøk, sammen med kort med kontaktinformasjon. Lærlinger og instruktører søkes nådd gjennom samarbeid med Utdanningsetaten i løpet av våren 2008.

Ombudet er å anse som et prosjekt i forhold til Oslo kommunes designprofil, og byrådslederens avdeling har derfor ikke hatt innsigelser på materiellets utforming.

1.5: Rettskildebibliotek

Ombudet har anskaffet oppslagsverk for arbeidsrett og innenfor opplæringsloven. I tillegg benytter ombudet en oppdatert lenkesamling, både på egen pc og på nettsidene.

1.6: Samarbeid om korrekt informasjon og med andre ombud

Ombudet har deltatt på én samling i regi av SOVO – samarbeidsorganet for ombud i videregående opplæring, og har jevnlig kontakt med andre elev- og lærlingombud i landet – særlig ombudet i Akershus – omkring rettighetsspørsmål. I tillegg har ombudet hatt ett møte med helse- og sosialombudet.

Ombudet har jevnlig kontakt med Elevorganisasjonen, og har blant annet holdt innledning på deres konferanser i Elevrådsløftet, en av deres Elevforsamlinger og på deres driftsstyreskolering. Ombudet har også deltatt på ett fylkestyremøte i Elevorganisasjonen. Leder for fylkeslaget sitter også i ombudets referansegruppe.

Ombudet har månedlige kontaktmøter med direktør i Utdanningsetaten, og har hatt møter med alle avdelingsdirektører i etaten for å lære mer om etatens funksjon og målgruppas rettigheter.

Ombudet har hatt ett møte med utdanningsdirektør hos Fylkesmannen i Oslo og Akershus for å få innblikk i arbeidet der, spre informasjon om ombudsordningen og få oversikt over klagegang og tilsyn, i tillegg til at ombudet deltok på Fylkesmannens seminar for private skoler.

Ombudet kontakter også Utdanningsdirektoratet når det er behov for avklaringer om regelverket.

Ombudet har også hatt ett møte med representanter for karakterklagenemnda i Oslo for å diskutere synet på sluttvurdering og sørge for at korrekt informasjon kommer ut.

1.7: Gode og tilgjengelige nettressurser

Ombudet lanserte 7. desember en ny versjon av nettstedet www.elevombud.no. Nettstedet har nå tilpasset rettighetsinformasjon for elever i både private og offentlige skoler, og for lærlinger. Rettighetsinformasjon tilpasset lærekanidater er et forbedringsområde. Nettstedet skal også inneholde ressurser og verktøy for lærere og instruktører, men dette er avhengig av bidrag fra lærere og instruktører selv, og er noe som ombudet må arbeide videre med. Nettstedet inneholder også veiledere i hvordan man forandrer noe i sin egen opplæringssituasjon, klageveileder og nedlasting av brevmaler.

Per 15. februar 2008 har nettstedet hatt 908 besøk fra 642 unike besøkende, med til sammen 3 644 sidevisninger. Nær innpå halvparten av besøkene er direkte trafikk, hvor den besøkende aktivt oppsøker nettadressen gjennom egen inntasting, bokmerke i nettleser eller lignende.

1.8: Visuell profil

Ombudet engasjerte etter anbud Huset Kommunikasjon og design AS til å utforme en visuell profil for ombudet. Dette arbeidet ble i all hovedsak slutført i desember, og profilen preger nå foldere, plakater, lysark og nettsider.

1.9: Media

Ombudet har hatt noen medieoppslag i år for å informere om ordningen. Utklipp er vedlagt til sist i rapporten. I tillegg til avisoppslag har ombudet uttalt seg på NRK Dagsnytt om privatskoleelevers privatrettslige muligheter overfor privatskolene ved rettighetsbrudd.

Funksjonsområde 2 – veiledning og hjelp

2.1: Tilgjengelighet

Ombudet er tilgjengelig på telefon og SMS på 918 04 304, på e-post post@elevombud.no, etter avtale på kontoret og via webskjema på www.elevombud.no.

2.2: Rutiner for håndtering av henvendelser

Ombudet registrerer alle spørsmål og henvendelser i elektroniske dokumenter, med logg over aktivitet og problemstillinger. Ombudet utarbeider for tiden skriftlige rutiner for håndteringen av henvendelser, noe som antas slutført våren 2008. Ombudet har ikke i tilstrekkelig grad fulgt opp henvendelser i ettertid for å se om problemet ble løst, men de stikkprøver som har blitt foretatt tyder på at ombudets råd har gitt løsning. Det er et klart forbedringspotensiale i en mer systematisk oppfølging i etterkant.

2.3: Rask respons

Alle henvendelser som ombudet har mottatt har blitt besvart i løpet av én virkedag, med unntak av når ombudet har vært sykemeldt eller har hatt fri grunnet avspasering eller ferieavvikling.

2.4: Veiledning ved henvendelser

De som henvender seg til ombudet får veiledning om hvordan de skal ta opp saken med lærer, skole eller lærebedrift. Ombudet har ikke hatt kapasitet til å følge opp alle henvendelser innen tre virkedager for å se om anbefalt framgangsmåte var hensiktsmessig. Dette bør forbedres.

Ombudet har i løpet av perioden 01.10.07 – 15.02.08 mottatt 56 henvendelser og 16 spørsmål¹. Til sammenligning hadde ombudet i 2006 14 henvendelser totalt for året.

2.5: Ekstern kontakt i enkeltsaker

Ombudet er forsiktig med å kontakte skole eller lignende i enkeltsaker, og gjør dette kun etter uttrykkelig ønske fra den som har kontaktet ombudet. I noen saker har ombudet også tatt kontakt med rådgivere eller skoleadministrasjon for å få informasjon eller få avtalt møter, når eleven/lærlingen selv ikke har vært komfortabel med dette.

2.6: Kvalitetssikret informasjon

Dersom ombudet er i tvil om hvilken informasjon som skal gis ved en henvendelse, kontakter ombudet som regel Utdanningsetaten, Fylkesmannen eller Utdanningsdirektoratet for å avklare problemstillingen før informasjonen gis videre til spørrer.

Funksjonsområde 3 – Brobygger for medvirkning

3.1: Kontakt med andre aktører

Ombudet har fra august 2007 til februar 2008 gjennomført møter med en rekke aktører:

- Utdanningsetaten på etatssjefs- og avdelingsdirektørnivå, med månedlig kontaktmøte med etatssjef
- Fylkesmannen i Oslo og Akershus, ved utdanningsdirektør
- LO Oslo og Akershus' ungdomssekretær og ungdomsutvalg
- YS' ungdomsavdeling
- Utdanningsforbundet i Oslo ved leder
- NHO Oslo og Akershus ved Olaf Stene
- Skolenes Landsforbund Oslo
- Sentralt ungdomsråd i Oslo ved leder og nestleder
- Barne- og ungdomsrådet i Oslo ved prosjektleder for Ung medbestemmelse
- Byråden for barn og utdanning
- Elevorganisasjonen i Oslo
- Fremskrittspartiets Ungdom og Oslo Unge Høyre (etter tilbud gitt alle ungdomspartiene i Oslo)
- Elevombud i andre fylker
- Kommuneoverlegen
- Hovedverneombudene i Utdanningsetaten
- Karakterklagenemnda i Oslo kommune
- Skoleledelsen ved Berg, Bjerke, Bjørnholt, Bredtvet, Etterstad, Fagerborg og Foss videregående skoler, Hartvig Nissens skole, Holtet, Eikelund, Kirkeveien, Kongsskogen, Lambertseter, Manglerud og Nordstrand videregående skoler, Oslo katedralskole, Persbråten, Sandaker, Stovner og Ulsrud videregående

¹ Med henvendelser menes saker hvor elev, lærling eller andre henvender seg til ombudet for å få hjelp med å løse et konkret problem eller få besvart et komplekst rettighetsspørsmål som har krevd oppfølging. Med spørsmål menes henvendelser av mer generell karakter om rettigheter etc.

skoler, Akademiet videregående skole, Heltberg gymnas, Kristelig gymnasium, Oslo private gymnasium, Treider private gymnas, Wang videregående skole, Noroff mediegymnas Oslo, Natur videregående skole, Norsk Reiselivsskole, Helsepedagogisk Rudolf Steinerskole og Oslo by Steinerskole

- Ungdomsutvalget i Norsk Arbeidsmandforbund Oslo
- Ungdomsutvalget i Fagforbundet Oslo
- Kultur- og utdanningskomiteen 2003-2007
- Kultur- og utdanningskomiteen 2007-2011
- Barneombudet
- Helse- og sosialombudet i Oslo
- Eiendoms- og informasjonssjefene i Undervisningsbygg KF
- Yrkesopplæringsnemnda

Kontakten med opplæringskontorene, gjenstående arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner og Utdanningsdirektoratet bør bedres.

3.2: Medvirkningskonferanse

Ombudet planlegger i samarbeid med Utdanningsetaten et seminar i slutten av april 2008 for å identifisere hindre på veien mot god elev- og lærlingmedvirkning. Dette vil danne utgangspunkt for det videre arbeidet som brobygger.

3.3: Skole- og bedriftsbaserte medvirkningsdialoger

Ombudet bruker skolebesøkene til å oppfordre lærere til å dele med seg av sine erfaringer om medvirkning med kolleger, både via www.elevombud.no og innenfor det enkelte lærerkollegium. I forbindelse med bedring av kontakten med opplæringskontorene vil ombudet se på hvordan dette også kan gjøres i forhold til faglige ledere og instruktører i lærebedrifter. Ombudet vektlegger også dialog og samarbeid i sin rettighetsinformasjon til elever og lærlinger.

Funksjonsområde 4 – oversikt over rettighets situasjonen

4.1: Prioriterte områder

Gjennom informasjonsarbeidet har ombudet lagt opp til å få reaksjoner på rettigheter innen elevmedvirkning, vurdering, tilpasset opplæring og læringsmiljø. Dette er også områder ombudet spør etter i sine møter med skoleledelse og andre og får informasjon om gjennom offentlige undersøkelsesdata og henvendelser fra elever og lærlinger. Rettighetsrapporten fra ombudet vil inneholde konkret informasjon om situasjonen ved den enkelte skole og innenfor det enkelte utdanningsprogram for lærlinger.

4.2: Rettighetsrapport

Rettighetsrapporten er per dags dato ute til uttalelse i de berørte virksomheter, og vil foreligge i månedsskiftet mars/april.

4.3: Møter med byrådsavdeling for barn og utdanning

Ombudet har hatt to møter med byråd i byrådsavdeling for barn og utdanning.

4.4: Møter med Utdanningsetaten

Ombudet har månedlige kontaktmøter med Utdanningsetatens sjef, og har gjennomført tre av disse til nå.

4.5: Møter med bystyrets kultur- og utdanningskomité

Ombudet har hittil ikke hatt møter med arbeidsutvalget i kultur- og utdanningskomiteen, men har møtt hele kultur- og utdanningskomiteen ved tre anledninger og orientert om sitt arbeid.

Funksjonsområde 5 – opplæring av elevtillitsvalgte

5.1: Opplæringspakker for elevtillitsvalgte

Ombudet har utarbeidet opplæringspakker i form av lysarkpresentasjoner for elev- og lærlingtillitsvalgte, og har tilbudt dette til elevrådene ved skolebesøk. I tillegg har ombudet gitt opplæring på andre temaer som blir etterspurt av elevråd eller Elevorganisasjonen. Opplæringspakkene har fungert godt, men har rom for forbedring. Temaene er valgt på bakgrunn av tilbakemeldinger fra elevråd på Elevorganisasjonens skoleringsopplegg ”Elevrådsløftet” høsten 2007.

5.2: Ferdigheter for livet

Ombudet har lagt sterk vekt på kommunikasjonsferdigheter i sin opplæring av elever og elevråd, noe som er ferdigheter man forhåpentligvis kan dra nytte av ellers i livet.

5.3: Tilbud til uorganiserte elevråd og lærlingtillitsvalgte

Ombudet har brukt like mye tid på skoler som ikke er medlem i Elevorganisasjonen eller som ikke har fungerende elevråd så langt, på skoler som er det/har det, men ønsker å kunne bruke mer tid på disse skolene i andre del av skoleåret. Ombudet må arbeide med bedre kontakt med eventuelle lærlingtillitsvalgte.

5.4: Deltakelse på Elevorganisasjonens elevforsamlinger

Ombudet mottar invitasjoner til elevforsamlinger i Elevorganisasjonen i Oslo, og har deltatt på én forsamling så langt.

5.5: Tydelighet i rolleforståelsen vis-à-vis Elevorganisasjonen

Ombudet har en løpende dialog med Elevorganisasjonen i Oslo for å sikre et godt samarbeid og for å sikre at man unngår rolleblanding. Elevorganisasjonen får hjelp og støtte når den ber om det, men ombudet er opptatt av å ikke pådytte organisasjonen opplæringstilbud eller lignende. Ombudet støttet i 2007 Elevorganisasjonen med kr 50 000,- til opplæring av elevråd og vil, med noe endrede rammer, gjøre det samme i 2008.

OM RETTIGHETSSITUASJONEN I OSLOS VIDEREGÅENDE OPPLÆRING

I denne delen av ombudets rapport gis det en oppsummering av rettighetssituasjonen for elever, lærlinger og lærlingkandidater i Oslo, konsentrert om elevmedvirkning og ombudets tre fokusområder for innværende år – læringsmiljø, tilpasset opplæring og vurdering, samt andre forhold som er av interesse. En grundigere gjennomgang vil følge i ombudets Rettighetsrapport, hvor spesifikke forhold ved den enkelte skole vil bli gjennomgått. Oppsummeringen er basert på den informasjon ombudet har fått gjennom henvendelser fra enkeltelever og –lærlinger, det ombudet har fått av informasjon av elever på skolebesøk, det som skoler og virksomheter selv har tatt opp og det som framkommer i skolenes egen offentlige dokumentasjon. De viktigste funnene er oppsummert i en boks med ”Utfordring” og ”Tiltak” markert. ”Utfordring” markerer hva som er vanskelig – ”Tiltak” hva som ser ut til å være viktig de stedene hvor utfordringen er helt eller delvis overvunnet, eller som ombudet antar vil medføre forbedring.

Elev- og lærlingmedvirkning

De fleste av de besøkte skolene ser jevnt over ut til å ha et godt samarbeid mellom elevråd og skoleledelse, selv om det finnes unntak. Kvaliteten på elevrådsarbeidet varierer imidlertid betraktelig, og det er de skolene som har satset tid, menneskelige ressurser og penger på utvikling av elevrådet som også ser ut til å ha de best fungerende elevrådene. Det er også disse skolene som ser ut til å oppleve at elevrådet bidrar mest til utvikling av skolen. Skoleledelsen bør generelt ikke forvente at elevrådene, som er organisasjoner med høy utskiftning og unge tillitsvalgte, alene kan ta de nødvendige grep for å sikre langvarig godt arbeid. God støtte fra skolens ledelse er en forutsetning for at elevrådsarbeidet lykkes.

Utfordring: En del elevråd fungerer dårlig.

Tiltak: Engasjert skoleledelse som satser både tid, penger og menneskelige ressurser på utvikling av elevrådet.

Det står dårligere til med elevmedvirkningen i forhold til undervisning. En del lærere gir uttrykk² for at de mangler verktøy for god medvirkning og elever føler at de ikke blir tatt på alvor av sine lærere. Gjengangerspørsmål til ombudet er for eksempel om det finnes noen begrensning på hvor mange prøver elevene kan ha på en uke, eller om man kan få lekser over helgen. Dette er symptomer på at elevene har for dårlig medvirkning i forhold til vurdering. Skoler med en endringsvillig kultur, hvor personalet og ledelsen deler og utvikler gode verktøy, har trolig gode forutsetninger for å arbeide godt med medvirkning. God elevmedvirkning henger nøye sammen med mulighetene for å drive tilpasset opplæring og godt vurderingsarbeid.

Generelt rapporterer elevene på 11. trinn i Oslo i Elevundersøkelsen³ om en middels opplevelse av elevdemokrati (3,4 på en skala fra 1-5), men en dårlig opplevelse av medbestemmelse i det daglige (2,5 på skala fra 1-5). Det er små forskjeller mellom offentlige og private skoler i forhold til elevdemokrati, mens de offentlige skolene skårer litt bedre på medbestemmelse. Offentlige skoler skårer henholdsvis 3,4 og 2,6, mens private skoler skårer 3,4 og 2,3.

Disse tallene peker i samme retning som det ombudet har mottatt av tilbakemeldinger.

² Ofte kommer slike tilbakemeldinger i form av utsagn eller spørsmål som: ”Dette er det jo jeg som kan, ikke elevene”; ”Hvordan skal jeg få elevene til å engasjere seg?”; ”Jeg legger fram årsplanen, men det er ingen som vil diskutere den” og så videre.

³ Data fra Elevundersøkelsen 2006-07, tilgjengelig i Skoleporten (<http://skoleporten.utdanningsdirektoratet.no>).

Utfordring: Elevmedvirkningen i undervisningen er for dårlig.

Tiltak: Medvirkning på dagsorden i en endringsvillig skolekultur.

For lærlingene har ombudet dårligere grunnlagsmateriale, men de henvendelser som kommer inn tyder på at det fortsatt er mange lærlinger som ikke deltar i planlegging av sitt eget arbeid, og heller ikke i vurdering.

Læringsmiljø

Kvaliteten på læringsmiljøet ved skolene varierer sterkt med bygningsmassens fysiske tilstand. Noen skoler har vært gjennom en kraftig opprusting, og elevene ved disse skolene klager da også lite til ombudet. Ved andre skoler står det dårligere til, og ved flere av disse er det grunn til å uroe seg for elevtettheten i klasserommene. Elevrådene rapporterer om skoleledelser som sier de ikke har råd til å ha færre elever i klasserommene, selv om luftkvaliteten skulle tilsi dette. Ombudet sitter ikke på målinger av luftkvalitet og elevtall i klasserom, men mener det er viktig å se nærmere på denne problemstillingen. På elevundersøkelsen er skåren nøyaktig middels – 3 på skala fra 1 til 5 for Oslo som helhet.

Utfordring: Mulig for høyt elevtall i forhold til luftkvalitet i en del klasserom.

Tiltak: Sikring av at ikke finansieringssystemet utilsiktet går på bekostning av elevenes fysiske læringsmiljø, samt kompenserende tiltak der det er mulig.

Det psykososiale læringsmiljøet varierer også mellom skolene, selv om osloskolen som sådan ikke har så verst skår på elevundersøkelsen, med 1,3 på skala fra 1-5, hvor 1 er best. De private skolene skårer marginalt bedre, med 1,2 som skår. Det som er mest alvorlig av det som har kommet ombudet for øre, er hvordan enkelte lærere behandler sine elever. Ved noen skoler er forholdet mellom elever og enkelte lærere direkte fiendtlig. Ved andre skoler hvor forholdene ellers er gode, kan presset på enkeltelever likevel være skadelig – for eksempel i kroppsøvfag hvor noen lærere fortsatt anvender fysiske tester som karakterstøttende prøver, selv om det etter ombudets mening ikke er dekning for dette i læreplanene. Elever har rapportert til ombudet om at de selv eller medelever synes slike tester ikke bare er demotiverende, men også direkte nedbrytende, og at de fører til at de gruer seg til å gå på skolen.

Utfordring: Fiendtlig forhold mellom enkeltlærere og elever.

Tiltak: Aktiv og god personalledelse kombinert med systematisk undervisningsevaluering.

Utfordring: Elever gruer seg til harde fysiske tester som brukes karakterstøttende i kroppsøving.

Tiltak: Gjennomgang av læreplan og endret innretning på anvendelsen av fysiske tester i kroppsøvfaget.

Det er to sett med tilsynsmyndigheter i forhold til elevenes læringsmiljø:

Kommunehelsetjenesten ved bydelsoverlegene har ansvaret for tilsyn etter forskrift for miljørettet helsevern i barnehager, skoler mv., mens Fylkesmannen i Oslo og Akershus har ansvaret for klager etter opplæringslovens kapittel 9a. For de offentlige skolene har Utdanningsetaten som skoleeier et ansvar for daglig oppfølging og drift, mens dette for de private skolene som regel er den enkelte skoles ansvar. Ombudet opplever at det er gitt lite informasjon til elever om de muligheter som finnes for å involvere eksterne tilsynsmyndigheter, og ser at det i liten grad er noen koordinering mellom disse. Et

systematisk arbeid med elevenes læringsmiljø vil være lettere dersom tilsynsmyndighetene kan samkjøre sine rutiner og ressurser i større grad på dette feltet.

Utfordring: Tilsynet med elevenes læringsmiljø er i dag trolig noe tilfeldig.

Tiltak: Effektivitet gjennom koordinering av ulike tilsyn og deres ressurser.

De henvendelser ombudet har mottatt om lærlingers læringsmiljø dreier seg i all hovedsak om det psykososiale læringsmiljøet. Mange av de lærlingene som har tatt kontakt med ombudet har det til felles at de føler seg alene i sin jobb, og at de stenger problemene sine inne over tid. Når de tar kontakt med ombudet, har det gjerne kommet dit hen at de bare ønsker å slutte i bedriften. Årsakene til følelsen av ensomhet og at problemene oppstår varierer – noen føler seg mobbet eller trakassert, noen får ikke oppfølging i tilstrekkelig grad, mens andre må jobbe for mye overtid. Ut fra dette bør kanskje lærlingene i enda større grad følges opp av opplæringskontorer eller Utdanningsetaten, slik at problemer kan oppdages tidligere, og innsats settes inn.

Utfordring: Lærlinger opplever stor grad av ensomhet i jobben og har ingen å samtale med om sine problemer.

Tiltak: Tett oppfølging fra opplæringskontor eller etat for å gi lærlingene en ekstern samtalepartner.

Tilpasset opplæring

Graden av tilpasset opplæring varierer fra elev til elev og fra skole til skole. Noen skoler har alt et fokus på dette, men jevnt over er tilpasset opplæring et til dels forsømt område i skolen. Sammenhengen mellom tilpasset opplæring og elevmedvirkning burde være åpenbar, men er det ikke alle steder, slik at manglende medvirkning gjør det vanskeligere å gi tilpasset opplæring. Ombudet har mottatt noen henvendelser om spesialundervisning eller tilpasninger som trolig hadde vært mulig å forebygge gjennom en større grad av tilpasset opplæring. Begrepet ”tilpasset opplæring” har også et diffust innhold, som det ikke er like lett for alle å definere klart og entydig. Ombudet vil advare mot å oppfatte tilpasset opplæring som ensbetydende med mindre struktur på grunn av større individualisering. Vellykket tilpasset opplæring fordrer lærekrefter som er aktivt tilstede i opplæringssituasjonen, og som har rom til å ha god oversikt. Det er derfor bekymringsverdig med den mangelen på lærere vi begynner å se på flere skoler i Oslo.

Utfordring: Mangel på lærekrefter kan gå på bekostning av nødvendig individuell veiledning og oppfølging.

Tiltak: Tilstrekkelig rekruttering av kvalifiserte lærekrefter.

Vurdering

Flere skoler i Oslo har lærere som fortsatt praktiserer 15%- eller 20%-grenser for fravær som grense for å miste karakteren i fag, og ved flere skoler sier ordensreglementene at x antall anmerkninger automatisk gir nedsatt ordens- eller atferdskarakter. Forskriften er krystallklar på at det er måloppnåelsen i faget som er grunnlag for vurdering i faget og at det skal gjøres en individuell vurdering ut fra elevens forutsetninger i orden og i atferd. Dermed er absolutte, kvantitative grenser av denne typen uholdbare.

Utfordring: Bestemmelsene i forskrift til opplæringsloven brytes ved at det praktiseres kvantitative og ikke kvalitative mål på vurderingsgrunnlag, orden og atferd.

Tiltak: Skoleledelse og skolekultur som gjør oppfyllelse av forskriftsbestemmelsene mulig og ønskelig gjennom faglig-pedagogisk utviklingsarbeid og oppdatering innenfor et faglig fellesskap.

Svært mange lærere forsømmer også å diskutere vurderingsform og –kriterier med sine elever. Elevene skal selv kunne delta i vurderingen av sine prestasjoner, og skal være med å utforme vurderingsformer og –kriterier. Dette er også nødvendig for god læring. Manglende medvirkning medfører også tapte muligheter for å avlaste lærerens dokumentasjonsbyrde – en byrde som flere lærere klager over. Etter ombudets mening bør medvirkning stå sentralt i arbeidet med vurderingsfeltet i Osloskolen framover.

Utfordring: Manglende elevmedvirkning i vurderingsarbeidet.

Tiltak: Skoleledelse og lærere som ser medvirkning som en mulighet til å bevisstgjøre elevene på egen læringsprosess.

Feilaktige vurderingskriterier forekommer også i osloskolen, blant annet innenfor kroppsøvningsfaget, og ofte er ikke elevene kjent med dem på en måte som gjør at de kan anvendes til bedre læring. Det er måloppnåelse i forhold til kompetansemålene i faget som skal vurderes, ikke elevens innsatsvilje, samarbeidsevne eller annet som inngår i orden og atferd – så sant det ikke er hjemlet i kompetansemål i læreplanen. Likevel opplever en lang rekke elever at de blir vurdert i kroppsøving på sin innsatsvilje eller sine rent fysiske prestasjoner – når målene i læreplanen vektlegger helt andre ferdigheter og kunnskaper.

Utfordring: Feil vurderingskriterier anvendes – særlig er kroppsøvningsfaget utsatt for dette.

Tiltak: Aktive fagmiljøer med input utenfra og ingen ”privatpraktiserende” lærere gjør det lettere å diskutere seg fram til en bedre forståelse av læreplanenes kompetansemål.

Annet

Elever ved flere skoler har kontaktet ombudet etter å ha fått beskjed av sine skoleledelser om at planlagte fremtidige skoleturer ikke kan bli noe av, så lenge gratisprinsippet gjelder. Ettersom elevene ikke skal betale noen del av turene selv, er det hovedsakelig tre finansieringskilder som gjenstår: dugnadsarbeid og frivillige gaver, sponsormidler og finansiering fra skolen. Dette har vært opphav til stor frustrasjon blant elevene, og ombudet har stort sett måttet henvise dem til å drive politisk påvirkningsarbeid for sitt syn.

Utfordring: Skoleturer avlyses.

Tiltak: Dugnadsinnsats og frivillige gaver kan redde skoleturer som ellers må avlyses, og deltakelse i utvekslingsprogrammer kan muliggjøre faglig solide utenlandsopphold.

Ombudet får også en del henvendelser om klager på lærere eller undervisning. Ombudet har inntrykk av at de aller fleste skoler håndterer slike saker ryddig og raskest mulig. Mange skoler har også etter hvert fått gode og tydelige rutiner for håndtering av klager på lærere, og enkelte har også satt lærer-/undervisningsevaluering i system. Eksempler på dette er Ulstrup videregående skole og Stovner videregående skole. På de fleste skoler ser det imidlertid ut som det kan gjøres mer med den langsiktige oppfølgingen av klager på lærere. Elevene kan oppleve at opplæringen blir dårligere etter en kort forbedring, og dette blir ikke fanget opp like godt overalt. Elevene kan i disse tilfellene selvfølgelig bli flinkere til å varsle

skoleledelsen på ny, men terskelen for dette kan være ubehagelig høy. Det er derfor ombudets klare anbefaling at skolene rutinemessig drøfter kvaliteten på undervisningen med elevene en tid etter at det har vært iverksatt tiltak etter klager. I tillegg bør skolen ha et systematisk arbeid med evaluering av undervisningen som gjør det mindre ubehagelig for elevene å luften spørsmål omkring kvaliteten på undervisningen med lærere og skoleledelse.

Utfordring: Elever opplever ikke langsiktig bedring etter klager på undervisning.

Tiltak: Systematisk undervisningsevaluering kombinert med gode rutiner for håndtering og langsiktig oppfølging av klager.

VEDLEGG

1. Ombudets handlingsplan
2. Ombudets informasjonsstrategi
3. Medieoppslag med ombudet

Vedlegg 1: Ombudets handlingsplan av 9. oktober 2007

Revidert handlingsplan for elev- og lærlingombudet i Oslo perioden oktober 2007 til august 2008.

Dato: 9. oktober 2007

Ombudets mandat:

- Ombudet er bystyrets ombud for elever, lærlinger og lærekandidater i videregående opplæring.
- Ombudet skal utføre sitt arbeid på fritt og selvstendig grunnlag, uavhengig av administrativ og politisk ledelse i kommunen og organiseres som egen enhet.
- Ombudet skal legge frem årlig rapport fra sin virksomhet, og utarbeide en handlingsplan med mål og tiltak for fireårs-perioden.
- Ombudet skal være en brobygger mellom alle parter i videregående opplæring i arbeidet med å dyktiggjøre elever, lærlinger og lærekandidater til aktiv medvirkning i læringsarbeidet.
- Ombudet skal normalt ikke engasjere seg i enkeltsaker, men kan gi nødvendig bistand til elever slik at de får avklart ulike problemstillinger med rette instans.

Basert på mandatet, har ombudet fem sentrale funksjoner:

1. Være en informasjonsressurs for elever, lærlinger, lærekandidater og andre som ønsker informasjon om rettigheter og plikter i videregående opplæring.
2. Være en hjelp til selvhjelp og veileder for elever, lærlinger og lærekandidater som opplever rettighetsproblemer under videregående opplæring.
3. Skape møteplasser for å diskutere praktisk elev- og lærlingmedvirkning i videregående opplæring.
4. Kontrollere at elever, lærlinger og lærekandidater i videregående opplæring får sine rettigheter ivaretatt, og gi tilbakemelding til politiske og administrative myndigheter i Oslo om hvordan deres vedtak følges opp, fra et elev- og lærlingperspektiv.
5. Gjennomføre opplæring og gi støtte til elevtillitsvalgte i elevråd og elevorganisasjoner.

Elever på private videregående skoler under privatskolelovens kapittel 6A (videregående skoler som gir yrkesrettet opplæring som ikke gis i offentlig videregående skole) er omfattet av mandatet, men grunnet disse skolenes særegne karakter vil disse skolene ikke omfattes av denne handlingsplanens punkter 1.1-1.4, 1.9, 2.3, 3.1-3.3, 4.1-4.2 og 5.1-5.5.

Mål 1 Ombudet skal sørge for tilgjengelig, riktig og korrekt informasjon til elever, lærlinger, lærekandidater og andre som ønsker informasjon om rettigheter og plikter i videregående opplæring i Oslo. Alle elever, lærlinger og lærekandidater i videregående opplæring i Oslo skal ha mottatt slik informasjon.

- 1.1. Ombudet skal gjennomføre besøk på alle videregående skoler i Oslo innen utgangen av 1. termin skoleåret 2007/2008. På besøkene skal ombudet møte skoleledelse, elevråd, alle elever, lærerkollegiene og lærernes tillitsvalgte for å informere om ombudets arbeid.
- 1.2. Ombudet skal ha gitt alle lærlinger og lærekandidater mulighet til å møte ombudet, for eksempel ved lærlingesamlinger i ombudets eller opplæringskontorenes eller Utdanningsetatens regi, i løpet av skoleåret 2007/2008.
- 1.3. Ombudet skal utarbeide og iverksette en systematisk informasjonsstrategi.

- 1.4. Ombudet skal utarbeide og distribuere rettighetsinformasjon og informasjon om ombudsordningen til elever, lærlinger, lærekandidater og pedagogisk personale i videregående opplæring.
- 1.5. Ombudet skal prioritere å ha tilgjengelig et oppdatert bibliotek med nødvendige rettskilder på området.
- 1.6. Ombudet skal samarbeide tett med øvrige ombud, Elevorganisasjonen, Utdanningsetaten, Fylkesmannen i Oslo og Akershus og Utdanningsdirektoratet for å sørge for korrekt og enhetlig informasjon.
- 1.7. Ombudet skal prioritere å ha gode nettressurser tilgjengelig.
- 1.8. Ombudet skal sørge for en enhetlig og profesjonell visuell profil.
- 1.9. Ombudet skal bidra til allmenn oppmerksomhet rundt elevs, lærlingers og lærekandidaters rettigheter gjennom aktiv bruk av media. Ombudet skal som hovedregel uttale seg om gjennomføringen av tiltak, og ikke om politiske veivalg.

Mål 2 Ombudet skal veilede elever, lærlinger og lærekandidater, grupper, elevråd og elev- og lærlingtillitsvalgte som opplever rettighetsproblemer under videregående opplæring slik at de i størst mulig grad er i stand til selv å løse utfordringene. Ombudet skal følge opp saker som angår flere overfor riktig myndighet og nivå. Ombudet skal vektlegge at saker løses på lavest mulig nivå.

- 2.1. Ombudet skal være tilgjengelig for elever, lærlinger, lærekandidater m.v. på telefon, SMS, e-post, web-skjema og etter avtale på kontor.
- 2.2. Ombudet skal utarbeide og praktisere gode og enhetlige rutiner for håndtering, registrering og oppfølging av henvendelser.
- 2.3. Alle henvendelser skal besvares i løpet av én virkedag.
- 2.4. Alle som henvender seg til ombudet med et rettighetsproblem skal få veiledning om hvordan de selv kan løse saken på lavest mulig nivå. Ombudet skal følge opp henvendelsen innen tre virkedager for å undersøke om det er behov for ytterligere informasjon og for å registrere om anbefalt framgangsmåte var hensiktsmessig. Tilbakemeldingene på dette skal systematisk registreres.
- 2.5. Når ombudet mottar henvendelser av mer komplisert art, eller som gjelder saker som har vært forsøkt løst på lavere nivå, kan ombudet på generell basis kontakte instansen det gjelder for å avklare hvordan de håndterer lignende saker, få mer informasjon og forsøke å bidra til en løsning. Slik kontakt skal ikke foretas uten at den som har kommet med henvendelsen er informert og har samtykket.
- 2.6. Ombudet skal til en hver tid sørge for at den informasjon som gis under veiledning er korrekt, og skal prioritere korrekt informasjon framfor kort responstid.

Mål 3 Ombudet skal ta initiativer til å få aktørene i videregående opplæring til å diskutere praktisk elev- og lærlingmedvirkning med hverandre, med siktemål å videreutvikle elevmedvirkningen i Oslos videregående opplæring.

- 3.1. Ombudet skal ha jevnlig kontakt med alle relevante aktører i videregående opplæring i Oslo, herunder, men ikke begrenset til, Elevorganisasjonen, skoleledelse, opplæringskontorer, lærernes fagforeninger, arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner som organiserer lærebedrifter eller lærlinger, bystyrets kultur- og utdanningskomité, byråden for barn og utdanning, byrådsavdeling for barn og utdanning, Utdanningsetaten, sentralt ungdomsråd i Oslo, Barne- og ungdomsrådet i Oslo, Fylkesmannen i Oslo og Akershus, barneombudet og Utdanningsdirektoratet.

- 3.2. Ombudet skal i løpet av våren 2008 invitere relevante aktører til en Medvirkningskonferanse, eller et annet formålstjenlig tiltak, for å diskutere situasjonen for elev- og lærlingmedvirkning i Oslo og hvordan elev- og lærlingmedvirkning i Oslo kan videreutvikles.
- 3.3. Ombudet skal gjennom informasjonsarbeidet oppmuntre til skole- og bedriftsbaserte dialoger om daglig medvirkning i praksis.

Mål 4 Ombudet skal søke å få oversikt over rettighetssituasjonen for elever, lærlinger og lærekandidater på prioriterte områder, og skal rapportere til bystyret om dette, i tillegg til en løpende kontroll og tilbakemelding til øvrige politiske og administrative myndigheter.

- 4.1. Ombudet skal i skoleåret 2007/2008 prioritere oversikt over rettighetssituasjonen for elever, lærlinger og lærekandidater innen områdene læringsmiljø/inneklime, tilpasset opplæring og vurdering.
- 4.2. Ombudet skal avgi en rapport over rettighetssituasjonen innen de prioriterte områdene til bystyrets kultur- og utdanningskomité i tilknytning til utløpet av prøveperioden.
- 4.3. Ombudet skal ta sikte på å møte politisk og administrativ ledelse for byrådsavdeling for barn og utdanning minst en gang i halvåret.
- 4.4. Ombudet skal holde månedlige møter med etatssjef i Utdanningsetaten.
- 4.5. Ombudet skal ta sikte på å møte arbeidsutvalget i bystyrets kultur- og utdanningskomité og hele komiteen med jevne mellomrom.

Mål 5 Ombudet skal tilby alle elevtillitsvalgte opplæring innen rettigheter, organisasjons- og tillitsvalgtarbeid, problemløsning og tilknyttede felter, og skal være en lett tilgjengelig rådgiver og støttespiller for elevråd og elevorganisasjoner i Oslo.

- 5.1. Ombudet skal utarbeide opplæringspakker på aktuelle tema etter ønske fra elev- og lærlingtillitsvalgte. Opplæringspakkene skal tilbys elevrådene ved skolestart og Elevorganisasjonens og lærlingers tillitsvalgte når de velges.
- 5.2. Ombudets opplæringspakker skal gi den enkelte tillitsvalgte mulighet til å tilegne seg ferdigheter som både kommer til nytte i arbeidet som elevtillitsvalgt og i livet videre.
- 5.3. Ombudet skal ha et særlig fokus på å tilby opplæring til lærlingers tillitsvalgte og elevråd ved skoler som ikke er medlem av Elevorganisasjonen eller skoler som ikke har hatt fungerende elevråd.
- 5.4. Ombudet skal jevnlig delta på Elevorganisasjonens elevforsamlinger og møter mellom Elevorganisasjonen og elevrådene.
- 5.5. Ombudet skal sørge for at Elevorganisasjonen og ombudet framstår som to atskilte virksomheter; ombudet som offentlig instans under bystyret, Elevorganisasjonen som interessepolitisk aktør. Ombudet skal gi Elevorganisasjonen nødvendig hjelp og støtte.

Vedlegg 2: Ombudets informasjonsstrategi

INFORMASJONSSTRATEGI FOR ELEV- OG LÆRLINGOMBUDET I OSLO

Elev- og lærlingombudets målsetninger:

1. Være en informasjonsressurs for elever, lærlinger, lærekandidater og andre som ønsker informasjon om rettigheter og plikter i videregående opplæring.
2. Være en hjelp til selvhjelp og veileder for elever, lærlinger, lærekandidater som opplever rettighetsproblemer under videregående opplæring.
3. Skape møteplasser for å diskutere praktisk elev- og lærlingmedvirkning i videregående opplæring.
4. Kontrollere at elever, lærlinger og lærekandidater i videregående opplæring får sine rettigheter ivaretatt, og gi tilbakemelding til politiske og administrative myndigheter i Oslo om hvordan deres vedtak følges opp, fra et elev- og lærlingperspektiv.
5. Elev- og lærlingombudet skal gjennomføre opplæring og gi støtte til elevråd og elevorganisasjonen.

Informasjonsstrategi for elev- og lærlingombudet for å nå målsetningene.

Mål 1: Alle elever, lærlinger og lærekandidater under videregående opplæring i Oslo skal ha mottatt informasjon om ombudsordningen, hvordan de kan kontakte ombudet og vite hva ombudet kan gjøre for dem.

Tiltak 1.1.: Informasjon i visittkortformat med kontaktinformasjon til ombudet skal distribueres til alle elever, lærlinger og lærekandidater under videregående opplæring i Oslo.

Tiltak 1.2.: Ombudet skal hver høst besøke alle videregående skoler i Oslo og der informere alle elever om ombudsordningen.

Tiltak 1.3: Ombudet skal i løpet av skoleåret ha gjennomført og/eller deltatt på samlinger for alle lærlinger og lærekandidater i Oslo med informasjon om ombudsordningen.

Tiltak 1.4: På alle skoler skal det henge godt synlige plakater med kontaktinformasjon for ombudet.

Tiltak 1.5: Ved terminslutt bør det henge informasjonsplakater om ombudsordningen på buss- og trikkeholdeplasser ved de videregående skolene og enkelte kollektivknutepunkter i byen.

Mål 2: Alle elever, lærlinger og lærekandidater skal ha mottatt grunnleggende informasjon om sine rettigheter og plikter.

Tiltak 2.1: Informasjonsbrosjyrer skal distribueres til alle elever i videregående skole i Oslo om rettigheter og plikter. Det samme skal gjøres til alle lærlinger og lærekandidater i videregående opplæring.

Tiltak 2.2.: Ombudets hjemmeside skal gi god og enkel informasjon om grunnleggende rettigheter og plikter, og ha god oversikt over hvor det er mulig å finne detaljert informasjon.

Mål 3: Lærere, foreldre, virksomheter med lærlinger, rådgivere, skoleledelse, utdanningsadministrasjonen, relevante organisasjoner i arbeidslivet og politikere i Oslo skal kjenne til ombudsordningen.

Tiltak 3.1: Ombudet skal ved skolebesøk samle alle lærere til informasjon om ombudsordningen.

Tiltak 3.2.: Ombudet skal delta på samlinger for veiledere og andre ansvarlige for opplæring i bedrifter og informere om ordningen.

Tiltak 3.3.: Ombudet skal ved skolebesøk gjennomføre møter med skoleledelse og tillitsvalgte for lærerne for å informere om ordningen.

Tiltak 3.4: Ombudet skal utarbeide en informasjonsfolder til pedagogisk personale om ombudsordningen.

Tiltak 3.5: Ombudet skal gjennomføre jevnlige møter med Utdanningsetaten, Fylkesmannen i Oslo og Akershus, LO Oslo, YS Oslo, Utdanningsforbundet, NHO Oslo, HSH Oslo, Skolenes Landsforbund, Norsk Lektorlag, LY, Sentralt ungdomsråd i Oslo, Barne- og ungdomsrådet i Oslo, politikerne i kultur- og utdanningskomiteen i Oslo bystyre, byråd for barn og utdanning, kommunaldirektør for barn og utdanning, Elevorganisasjonen, de politiske ungdomspartiene i Oslo, Foreldreutvalget for Grunnskolen, elevombudene i de andre fylkene/SOVO, og andre relevante aktører i videregående opplæring.

Mål 4: Ombudet skal ha god tilgang til lokal- og regionalmedia for å sette saker på dagsorden.

Tiltak 4.1: Ombudet skal kontakte lokal- og regionalmedia alene og sammen med relevante parter når ombudet har egne saker, og skal samarbeide med andre for å få informasjon om kommende oppslag og få kommentere sakene.

Vedlegg 3: Medieklipp

Skal tale elevenes og lærlingenes sak – Utdanning 31.08.07 (portrett)

Christer fra Alna ...elevenes vaktbikkje – Akers Avis Groruddalen 26.10.07 (portrett)

Elevombud på turné – Akers Avis Groruddalen (reportasje)

Dialogsugen vaktbikkje – Lokalavisen Groruddalen 18.10.07 (portrett)

Vaktbikkje med ønske om dialog – Nordre Aker Budstikke 18.10.07 (portrett)

Vaktbikkje med ønske om dialog – Ullern Avis/Akersposten 18.10.07 (portrett)

Vaktbikkje med ønske om dialog – Lokalavisen St. Hanshaugen 18.10.07 (portrett)

Ombudets røst – Vurdering i videregående – Oslo Nå februar 2008 (spaltist)

- Skolen er et samarbeidsprosjekt – Oslo Nå februar 2008 (portrett)